

Motion till riksdagen 2005/06:Bo256

av Marie Wahlgren m.fl. (fp)

Boendemiljö

Motionen delad mellan flera utskott

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	2
En bostadspolitik för friska hus.....	4
Radon	4
Bra miljöer där barn vistas	5
En bra yttre boendemiljö	6
Tillgång till rekreation och natur	6
Statliga aktörers måste ta sitt ansvar	7
Gröna miljöer och hälsa	8
Strandskydd och biologisk mångfald	8
Buller	9
Bra luftkvalitet	10
Växthuseffekten	11
Återvinning och sophantering	12
Forskning	13

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att inom EU verka för att man via Reach uppnår att kunskap om kemikalier och deras effekter förs vidare till varje led i produkt- och produktionskedjan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förlängning av byggarens ansvar från nuvarande två år till tio år.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta strategier mot allergiframkallande (sensibiliserande) ämnen i byggnadsmaterial.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undersöka vilka metoder som kan användas för att stärka konsumentskyddet när det gäller bostäder och radon.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om byggnadsdeklarationer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inleda diskussioner med Sveriges kommuner och landsting om vilka åtgärder som krävs för bättre inomhusmiljö för barn.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra att statliga myndigheter och bolag har ett särskilt ansvar för att agera så att bra boendemiljöer bibehålls, återskapas och att ytor för rekreation och naturupplevelser skapas och skyddas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkra tätortsnära natur.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att betona vikten av möjligheter till exempelvis fritidsodling, sportfiske och ridning i tätortsnära natur.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra att bullernivån beaktas vid bostadsplanering även när det kolliderar med riksintressen kring t.ex. infrastrukturutbyggnad.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatoriska bullerdeklarationer på fordon och däck.¹
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga att införa normer för partiklar mindre än 2,5 mikrometer.¹
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dubbdäck och partiklar.¹
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre konkurrens på fjärrvärmemarknaden.²
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge tydliga direktiv till Fastighetsverket och de statliga fastighetsbolagen att prioritera åtgärder som effektiviserar användningen av energi.³

Fel! Okänt namn på

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en höjning av taxeringsvärdet på grund av energibesparande investeringar inte leder till höjd fastighetskatt.⁴
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om införandet av återvinningsförsäkring för vissa typer av byggnationer.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av forskning inom bostadssektorn.

¹ Yrkandena 11–13 hänvisade till TU.

² Yrkande 14 hänvisat till NU.

³ Yrkande 15 hänvisat till FiU.

⁴ Yrkande 16 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

En bostadspolitik för friska hus

Enligt Byggnadsmiljöutredningen befinner vi oss ca 90 procent av vår tid inomhus. Det är därför av största vikt både för vår hälsa och för vårt välbefinnande att vi befinner oss i en bra inomhusmiljö. Tyvärr är detta långtifrån alltid fallet. Alltför ofta kommer rapporterna om hus som trots att de är relativt nybyggda drabbas av mögelskador. Rapporterna om byggmaterial som innehåller farliga kemikalier, som när de åldras eller kommer i kontakt med fukt avger farliga gifter är också tyvärr fortfarande alltför förekommande. Detta trots att asbest, flytspackel och blåbetong innehållande radon borde ha lärt oss bättre. Det finns ett antal steg som måste tas för att se till så att framtidens hus är friska hus. Huvudansvaret måste ligga hos byggare och tillverkare av byggmaterial, men tydliga krav från samhället är en god hjälp. En del i detta arbete är en större förståelse för de hälsorisker som byggmaterial kan orsaka. Ett arbete som är viktigt i detta sammanhang är skapandet av en ny europeisk kemikaliepolitik (Reach). Inom EU pågår nu detta arbete och det är viktigt att Reach blir det verktyg för kunskap om och krav på kemikalier som det har möjlighet att bli. Sverige måste därför vara drivande för att ett antal viktiga principer inkluderas i arbetet. Det gäller bland annat principen att kunskap om kemikalier och deras effekter förs vidare till varje led i produkt- och produktionskedjan.

I nuläget finns det ett antal kemikalier, bland annat polymerer, som inte ingår i Reach. Det är viktigt att det för relevanta polymerer i byggbranschen tas fram grundläggande kunskap kring säkerhetsaspekter. Polymerer i sig är sällan hälsovådliga, utan här rör det sig mer om riskerna vid åldrande av produkter och samverkan mellan fukt, ålder och angrepp från t.ex. svamp och mögel. Det är viktigt att det uppmuntras till forskning kring dessa områden. Det är också viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av ett felaktigt byggande inte drabbar konsumenten. Vi anser därför att byggarens ansvar för fel orsakade vid byggnationen bör förlängas från nuvarande två år till tio år. Vi tror också att detta ökar byggarnas incitament att arbeta med kvalitetsuppföljning under byggnationen. Det är uppenbart att många fel som uppstår under ett bygge beror på dålig samordning. Detta är ett problem som måste lösas av byggindustrin och ett tydligare ansvar för konsekvensen av fel bör leda till att intresset för kvalitetsfrågorna ökar.

Det är också allt tydligare att emissioner av specifika kemikalier såsom formaldehyd och ftalater kan orsaka allergi och astma. Regeringen bör ta fram en tydlig strategi mot allergiframkallande (sensibiliserande) ämnen i byggnadsmaterial. Lösningen skall inte bara innehålla lagstiftning utan även kartläggningar av t.ex. förekomst av olika ämnen kan bli aktuellt.

Radon

Radon är efter rökning den främsta orsaken till lungcancer i Sverige. Cirka vart sjunde fall av lungcancer beror på överexponering för radon, enligt en

Fel! Okänt namn på

undersökning vid Karolinska Institutet. Radonproblematiken är fortfarande allvarlig i Sverige och regeringen skriver också i den nyligen framlagda miljömålspropositionen att delmålet rörande radon kommer att bli svårt att uppnå. Trots detta har regeringen inte föreslagit några ändringar i detta delmål, utan målet har fortfarande följande lydelse:

Delmålet om inomhusmiljön innebär att byggnader och deras egenskaper år 2020 inte ska påverka hälsan negativt. Som ett led i detta ska radonhalten i alla skolor och förskolor vara lägre än 200 Bq/m³ senast år 2010 och att radonhalten i alla bostäder ska vara lägre än 200 Bq/m³ luft år 2020.

Regeringen har ej framlagt förslag som vi anser är kraftfulla nog för att öka möjligheten att nå målen. Framför allt bör regeringen låta undersöka vilka metoder som kan användas för att stärka konsumentskyddet när det gäller bostäder och radon. Det bör vara möjligt att veta om den lägenhet som man bor i eller det hus man ämnar köpa har radonhalter över gränsvärdena. Då information kring hälsoriskerna med radon anses vara den enskilt viktigaste metoden för att medvetandegöra allmänhet och skapa drivkrafter för sanering bör regeringen verka för ökade informationssatsningarna på området. Speciellt viktigt är att satsningar görs riktat till dem som befinner sig i situationen att de skall köpa hus. Inte minst för att köparen via sin undersökningsskyldighet även skall se till att radonundersökning görs. Byggnadsdeklarationsutredningen föreslår i betänkandet *Byggnadsdeklarationer, inomhusmiljö och energianvändning* (SOU 2004:78) att det skall vara obligatoriskt för byggnadsägare att upprätta byggnadsdeklarationer innan en byggnad tas i bruk, säljs eller hyrs ut. I deklarationerna föreslås uppgifter om radon, ventilation och energianvändning ingå. Vidare föreslås att ett nationellt register kopplat till fastighetsregistrets byggnadsdel införs, och att detta skall omfatta uppgifter från byggnadsdeklarationerna. Folkpartiet anser att förslaget om byggnadsdeklaration är intressant då detta stärker konsumentmakten. Men det får inte leda till inläsningseffekter, dvs. mindre flexibel bostadsmarknad. Vi är speciellt oroliga över förslagens utformning vad gäller uthyrning då detta skulle kunna leda till inläsningseffekter t.ex. vid korta hyreskontrakt. Den som funderar på att hyra ut en fastighet för en kortare skulle kanske tveka att göra detta om kostnaden och byråkratin kring en fastighetsdeklaration blir för omständlig. Vi är dessutom starkt tveksamma till behovet av ett nationellt register på detta område.

Besiktningens ansvar bör utvidgas att även gälla radon. Folkpartiet anser att generella åtgärder så som information är viktigare än bidrag för ombyggnad av hus. Det bör ligga i varje husägares eget intresse att säkra sin inomhusmiljö, och vi anser därför att bidragen till radonsanering kan dras ned medan åtgärderna för information bör ökas.

Bra miljöer där barn vistas

Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut (SP) har under åren 1978 till 1997 undersökt mer än 220 skolbyggnader, vilket sammanfattats i en rapport. De

Fel! Okänt namn på

konstaterar att den vanligaste skadan är mögel i byggnadsdelar. Rapporten sammanfattas med att den bild som ges ”kan antas vara representativ för ett större antal skolbyggnader” och ”bilden är dystert och i viss mån generell för byggnadsbeståndet i svenska skolor”. Folkpartiet valde att våren 2005 göra en undersökning av nuläget när det gäller kommunernas arbete med barns inomhusmiljö. Vi frågade kommunerna om man gjort en systematisk undersökning av inomhusmiljön på samtliga förskolor och skolor. Mindre än hälften svarade ja. Det som kan konstateras är att många kommuner fortfarande har en dålig systematik i sitt arbete med barnens inomhusmiljö. Detta trots att inomhusmiljö och sjuka hus har varit ett ständigt pågående problem i framför allt många av de lokaler som byggdes på 1970-talet när skola och förskola expanderade kraftigt. Skälen till att arbetet inte görs så systematiskt som man kanske vill är många. Här kommer ett citat från de tillfrågade som säkert speglar situationen i många kommuner:

Tyvärr har inte mycket gjorts från vår sida sedan, inte systematisk tillsyn i alla fall, p.g.a. bristande resurser. I kommande verksamhetsplanering är det tyvärr också lågprioriterat. Vi har inte pengar och hinner ej med nuvarande personalstyrka. Tyvärr ser det nog lika ut på många kommuner.

Detta visar behovet att från den nationella nivån lyfta frågan.

Det är mycket oroande att de offentliga miljöer där barn vistas inte håller bra standard. Detta gäller både skolor, förskolor och fritidshem. Med tanke på de risker för hälsan i form av allergier och astma som mögel och dålig inomhusluft i allmänhet utgör bör det vara av högsta prioritet för samhället att garantera bra inomhusmiljöer där barn vistas. Detta gäller också andra miljöproblem såsom buller och radon. Boverket anser t.ex. att det kommer att ta minst tolv år innan alla skollokaler uppfyller radonmålet. Det finns flera aktörer som är ansvariga för skolmiljöerna. Framför allt är det naturligtvis skolorna själva och deras huvudmän i kommunerna, men även Skolverket och Arbetsmiljöverket kan spela en stor roll. Mycket tyder på att dålig skolmiljö ofta beror på dåliga kunskaper och dålig samordning mellan olika funktioner framför allt i kommunerna. Regeringen bör inleda diskussioner med Kommunförbundet om vilka åtgärder som krävs för bättre inomhusmiljö för barn. Det finns i dag t.ex. krav på ventilationskontroll (OVK), trots detta är ofta inomhusluften ett återkommande problem vid arbetsmiljökontroller. Vi har också förslaget att införa ett särskilt delmål inom miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* som rör barns inomhusmiljö. Regeringen har valt att inte införa ett sådant mål, och därför är det nu viktigt att man visar på vilka andra sätt frågan kan drivas framåt.

En bra yttre boendemiljö

Tillgång till rekreation och natur

Tillgången på grönytor och vild natur är mycket ojämnt fördelad och i våra stadsmiljöer finns stora brister på grönytor. Modern forskning visar på enty-

diga samband mellan vår hälsa och omfattningen av vårt umgänge med naturen.

Vidare visar det sig att människor med närhet till natur eller naturparker är friskare och hämtar sig snabbare efter sjukdom än de med längre avstånd. Också vid mycket korta skogspromenader visar det sig att vår puls sjunker och mängden stresshormoner minskar. Undersökningar visar även att förskolebarn som dagligen ges möjlighet att leka i skog och mark har en snabbare motorisk utveckling och högre koncentrationsförmåga än andra barn.

Behovet av rekreation är alltså viktigt och när alltför bor i städer blir de gröna områdena i och kring städer allt viktigare. Samtidigt som konkurrensen om markanvändningen är stor, både mellan olika typer av fritidsverksamhet som golf, löpning, hästsport och vanliga promenader och för annan användning framför allt utbyggnad av städerna. Riksdagen har beslutat om medel under perioden 2004–2006 till tätortsnära natur. Detta är bra men det är viktigt att medlen används så effektivt som möjligt. Vi vill varna för att alltför stor andel av medlen används till inköp av mark utan rekommenderar att man i första hand använder sig av dessa resurser för att sluta civilrättsliga avtal med markägare. Avtalen kan dels röra kompensation för att markägare avstår från möjligheten att fullt ut använda sin mark för rationellt skogs- eller jordbruk när den anpassas för rekreativsmöjligheter, dels röra ersättning för att man håller t.ex. gång- och ridstigar i gott skick på sin mark. Regeringens bidrag ges endast till kommuner. Vi anser att det också skall vara möjligt för frivilligorganisationer att söka medel för att t.ex. anlägga och sköta vandringsleder.

Det är också rimligt att finna vägar för att de som använder mark till rekreation kan vara delaktiga i skötsel och finansiering av olika typer av anläggningar. Det skulle t.ex. kunna ske på liknande sätt som man bildat fiskevårdsförbund med fiskevårdsavgifter, genom att bilda organisationer som via gemensamma avgifter finansierar utbyggnad och skötsel av t.ex. ridstigar. Det gäller inte bara att värna om den tätortsnära miljön, utan parker och andra stadsmiljöer har också en stor betydelse. Vi anser att en del av de satsningar som görs på tätortsnära miljö även kan få användas till parker.

Statliga aktörer måste ta sitt ansvar

Tillgången till naturen och en bra boendemiljö är ett av huvudskälen till att många väljer att bosätta sig på landsbygden. Det är därför av stor vikt att man bevarar de goda boendemiljöerna på landet. Folkpartiet utvecklar ett antal idéer om landsbygden och behovet av en bra landskapsplanering i vår landsbygds- och glesbygdsmotion. Här vill vi särskilt peka på behovet av att statliga aktörer agerar på ett sådant sätt att man bidrar till att bevara goda boendemiljöer och tillgängligheten till mark för rekreation. Detta gäller både i stad och på landet. Vi vill peka på att det är mycket olyckligt att statliga verk, såsom Fastighetsverket, och statliga bolag, såsom Sveaskog, inte alltid ses som föredöme i miljöarbetet. Regeringen bör göra det tydligt att statliga myndigheter och bolag har ett särskilt ansvar för att agera så att bra boendemiljöer

Fel! Okänt namn på

bibehålls och återskapas och att ytor för rekreation och naturupplevelser skapas och skyddas.

Gröna miljöer och hälsa

Behovet av samband mellan tillgång till gröna miljöer och hälsa bör vara föremål för ytterligare forskning. Ett intressant område att vidareutveckla är användningen av rehabiliteringsträdgårdar. Framför allt de större tätorterna borde i större utsträckning finna vägar att erbjuda även de som inte har trädgård eller kolonilott att aktivt vara delaktiga i t.ex. skötsel av rehabiliteringsträdgårdar men kanske också allmänna grönområden. Trädgårdsföreningar eller andra lokala aktörer bör i en större utsträckning kunna ta del i utvecklingen av grönområdena.

Fritidsodlingens betydelse både för hälsa, rekreation och stadsmiljö underskattas ofta. Det är viktigt att se och inkludera de miljöer som villaträdgårdar och kolonilotter utgör i stadsplaneringen. Fritidsodling lär vara en av de vanligaste fritidssysselsättningarna och är en värdefull del av många människors liv. Samtidigt som vi konstaterar detta kan man också konstatera att detta är ett område som även om det skall ses som en viktig del av människors liv troligen mår bäst av att i huvudsak lämnas till den privata sfären och inte är i behov av politisk styrning.

Även andra behov av rekreation är beroende av en god fysisk planering. Det kan t.ex. gälla anläggningar för ridning och sportfiske. En förutsättning för det senare är att man säkrar en ekologiskt hållbar förvaltning av fiskeresurserna. Av stor betydelse är också säkrandet av fiskens vandringsvägar i våra utbyggda älvar, t.ex. med laxtrappor. Ändringar i vattendomar kan vara nödvändigt. För ridningens del gäller att kommunerna arbetar med att säkra tillgången på ridstigar. Än viktigare är att bli av med de stela regler som många kommuner och länsstyrelser tillämpar som skyddsavstånd till hästanläggningar. Här finns mycket att lära från den forskning som bedrivs vid SLU Alnarp kring hästen i landskapsplaneringen. Här pekar man på hur man genom god landskapsplanering kan åstadkomma skyddszoner genom t.ex. vegetation. Mycket beror också på hur landskapet ser ut i det aktuella fallet. Skyddszoner mellan bebyggelse och t.ex. hästgårdar bör alltså bedömas mer individuellt och efter förutsättningarna på platsen. Det är över huvud taget viktigt att ta till vara den resurs hästhållningen innebär både för samspelet mellan stad och land, för upprätthållande av det öppna landskapet och för landsbygdsutvecklingen.

Strandskydd och biologisk mångfald

Strandskyddet är en viktig del i att säkra möjligheten för alla att ta del av den rekreativmöjlighet som vatten och strandområde utgör. Samtidigt finns här en konflikt med framför allt möjligheten att i glesbygd skapa attraktivt boende. Vi behöver en ny strandskyddslagstiftning som skärper strandskyddet i

hårt exploaterade områden som Stockholm och Västkusten men utökar möjligheten till en lokalanpassning i mindre hårt exploaterade område. Vi utvecklar våra förslag när det gäller strandskyddet i motionen *Samhällsplanering för ökad valfrihet*.

Boendet kan påverka den biologiska mångfalden både positivt och negativt. Villaträdgårdar och fritidsodlingen bidrar t.ex. både med miljöer för olika insekter och fåglar och med att bibehålla den biologiska mångfalden vad gäller de odlade växterna. Samtidigt kan fritidsodlingen bidra till att arter som inte hör hemma naturligt i Sverige, såsom mördarsniglar och jättebjörnloka, sprider sig okontrollerat. Vi har i alliansens motion på regeringens miljömålsproposition krävt en bättre kontroll av spridningen av främmande organismer i miljön. Här krävs bättre kunskap och tydliga rekommendationer till hemodlare och professionella.

Buller

Buller är ett av det moderna samhällets gissel. Alltför många människor utsätts för bullrande miljöer; det gäller buller från bilar, tåg och flyg men också från ventilationsanläggningar och arbetsplatser. Inte minst barn utsätts för mycket buller både i skol- och daghemsmiljöer. I miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* har följande delmål för buller fastlagts:

Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 procent till år 2010 jämfört med år 1998.

Gällande riktvärden:

30 dBA ekvivalentnivå inomhus.

45 dBA maximalnivå inomhus nattetid.

55 dBA ekvivalentnivå utomhus vid fasad.

70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad.

Enligt trafikverkens gemensamma miljörapport 2000 utsattes 2 miljoner svenskar för bullernivåer utomhus på över 55 dBA. Dessutom är det uppenbart att tillgången till miljöer befriade från ljud orsakade av det moderna samhället blir allt färre. Förutom trafikbuller från flyg, tåg och bil utgör i inomhusmiljön buller från t.ex. ventilation m.m. ett ökande problem.

Folkpartiet anser att följande åtgärder är viktiga för att minska bullerproblematiken.

Regeringen bör tydliggöra för Vägverket och Banverket att arbetet med att minska bullerstörningar från trafik och järnväg har hög prioritet. Det är inte rimligt att nya väg- och järnvägsbyggnationer görs på ett sådant sätt att befintlig byggnation inte uppnår riksdagens fastställda normer. Det är heller inte rimligt att utbyggnad sker på ett sådant sätt att övrig markanvändning allvarligt försämraras. Det senare gäller framför allt i tätorterna.

Utvecklingen av tekniska lösningar för bättre fungerande bulleravskärmning via bullerplank, nya typer av vägbeläggning etc. uppmuntras. Det har visat sig att nya vägtrafikbeläggningar ger betydande reduktion av bullernivå-

Fel! Okänt namn på

erna. Det är väsentligt att Vägverket vid nyproduktion använder den nya tekniken, men man bör också ha ett program för att i utsatta områden, framför allt i storstäderna, byta ut gammal beläggning mot ny. Även teknisk utveckling och forskning vad avser enskilda bullerkällor är viktigt. Här bör regeringen t.ex. verka för att man på EU-nivå arbetar för att minska bullernivåerna från biltrafiken. Teknikutveckling och forskning kring hur man minskar lågfrekvent buller bör förstärkas.

Tystnad blir en alltmer sällsynt företeelse i vårt moderna samhälle. Framför allt i våra mer tätbebyggda landsdelar är det svårt att hitta platser där man inte störs av buller från trafik, industri och annan mänsklig verksamhet. Flera kommuner och regioner har pekat ut skyddsvärda tysta områden i sina planer. Regeringen bör tydliggöra att dessa områdens skall beaktas även när de kolliderar med riksintressen kring t.ex. infrastrukturutbyggnad.

Samtidigt som buller är ett allvarligt hälsoproblem kan vi inte reglera det så långt att bullerreglerna blockerar utbyggnad i centrala delar av våra städer. Det är rimligt att anta att den som väljer att bosätta sig i stadsmiljö inser att detta innebär en något högre grad av buller än om man bor på landsbygden. I dessa miljöer bör fokus framför allt vara på att uppnå en bra inomhusmiljö vad avser buller. Bullerproblematiken berörs också i vår motion *Samhällsplanering för ökad valfrihet*.

Det är viktigt att angripa bullret vid källan. Ett sådant exempel är mer tystgående fordon. Det har också visat sig att kvaliteten på däck märkbart kan påverka buller från fordon. Vägverket uppskattar att antalet bullerstörda personer längs landets vägar skulle minska med ca 30 procent genom förbättringar av fordon och däck. Det borde därför vara möjligt att såsom Länsstyrelsen i Stockholm förslagit införa en obligatorisk bullerdeklaration på fordon och däck. Det bör vara möjligt att i stadstrafik ställa krav på tystgående kollektivtrafik samt ställa krav på låga bullervärlden vid offentlig upphandling av fordon.

Bra luftkvalitet

Mycket tyder på att luftföroreningar såsom marknära ozon och små partiklar orsakar hälsoproblem framför allt i våra städer. Amerikanska undersökningar har bland annat visat att barn som växer upp i en miljö med luftföroreningar får sämre lungkapacitet och att detta följer med individen livet igenom. Mycket tyder också på att partiklar förorsakar astma och lungbesvär men även problem relaterade till hjärtbesvär.

Amerikanska undersökningar där man jämfört olika mindre städer visar också på ett tydligt samband mellan ökade hälsorisker och för tidig död och halten av små partiklar. Detta gäller särskilt för partiklar med en diameter på mindre än 2.5 mikrometer. Mycket av partiklarna kommer från biltrafiken, men uppvärmningen av fastigheter är också en förekommande källa. I det senare fallet kan vi se att det finns ett visst motsatsförhållande mellan småska-

lig eldning med biobränsle för uppvärmning, vilket är bra ur klimatsynpunkt när det ersätter oljeeldning, och målet med minskade partikelemissioner.

Med tanke på att partiklar alltmer anses orsaka allvarliga hälsorisker borde regeringen se över gränsvärdena för små partiklar. Man borde också överväga att inte enbart ha ett gränsvärde för partiklar mindre än 10 mikrometer utan också införa ett gränsvärde för partiklar mindre än 2,5 mikrometer. Vidare bör mer systematiska mätningar göras av partikelhalterna i storstäderna i områden där risken är uppenbar för att man överträder gränsvärdena. Enligt trafikverken har de blivande EU-gränsvärdena för 10 µm-partiklar redan vid vissa tillfällen överskridits på platser i Stockholm och Göteborg.

Man bör beakta att även om trafiken är en av huvudkällorna till partiklar så finns det också andra källor, t.ex. har man lyft fram ventilationsanläggningar, och under året har också partikelhalterna i Stockholms tunnelbana diskuterats. Det är uppenbart att ökad kunskap behövs både kring partikelkällor och hur man minskar problematiken, och området kräver ytterligare forskning. Det är viktigt att här påpeka att rimliga avvägningar görs, så att bostadsbyggandet inte stoppas i exempelvis centrala Stockholm och Göteborg. Precis som inom området buller är det viktigt att angripa källorna till problemet. Ett tydligt problem är dubbdäck som vintertid orsakar höga halter av partiklar framför allt i stadsmiljöerna. Samtidigt är kraven på vinterdäck väsentligt ur trafiksäkerhetssynpunkt. Regeringen bör uppmärksamma detta problem och återkomma med förslag som kan innebära en minskning av problemet. Detta skulle t.ex. kunna vara ekonomiska styrmedel för att få människor att välja odubbade vinterdäck eller möjligheter att i stadsområden begränsa användningen av dubbdäck.

Växthuseffekten

Det är framför allt tre sektorer som pekas ut som bidragande till växthuseffekten: industrin, transporter och boende. Enligt Boverket svarar bebyggelsen för 40 procent av Sveriges totala energianvändning och ca 30 procent av koldioxidutsläppen. Bostadssektorn har under de senaste åren varit en sektor som minskat sitt bidrag till växthuseffekten. Trots detta anser flera bedömare att bostadssektorn fortfarande har stora möjligheter att utan negativa konsekvenser minska sitt bidrag till växthuseffekten. Vi anser att Sverige bör ha som mål att bostadssektorn minskar sitt bidrag till koldioxidutsläppen med 40 procent till 2020 gentemot utsläppen 1995 och med 80 procent till 2050. Det bör framför allt inom uppvärmningssidan finnas goda möjligheter att t.ex. skifta till biobränslen. Sverige bör ha som mål att ingen fjärrvärme produceras med fossila bränslen 2020.

Konkurrensen på fjärrvärmemarknaden måste förbättras. Distributionen av hetvatten är ett naturligt monopol vilket innebär en risk för monopolprissättning. Detta gör att fastighetsägare som är anslutna till fjärrvärmenet överväger att vidta nya investeringar för att komma ifrån monopolet, vilket är mycket olyckligt. En statlig utredning (SOU 2005:33) har nyligen presenterat förslag

Fel! Okänt namn på

på detta område. Det är vår förhoppning att regeringen kommer med förslag om hur fjärrvärmemarknaden kan avmonopoliseras. Vi menar att det är angeläget med omedelbara åtgärder för att stoppa den negativa utvecklingen. Exempel på åtgärder som kan vidtas utan ytterligare tidsutdräkt är skärpt pristillsyn, införande av ett system för s.k. benchmarkingkonkurrens, införande av utökade möjligheter till tredjepartstillträde, inrättande av en instans för hantering av klagomål från konsumenter på priser och leveransvillkor samt förbättrade möjligheter att utnyttja spillvärme.

Staten är ägare till ett stort antal fastigheter. Regeringen bör ge tydliga direktiv till Fastighetsverket och de statliga fastighetsbolagen som t.ex. Akademiska Hus att prioritera åtgärder som effektiviserar användningen av energi.

Folkpartiet anser att fastighetsskatten successivt skall avvecklas. Då vi för närvarande inte fått gehör för detta anser vi att fastighetsbeskattningen omedelbart måste reformeras så att energibesparande investeringar inte slår igenom som höjd fastighetsskatt. Ett sådant förhållande måste ses som kontra-produktivt.

Fjärrvärme är än så länge i huvudsak en uppvärmningsform för tätorterna. Folkpartiet anser dock att man bör underlätta också för småskalig utbyggnad av fjärrvärme, vilket kanske framför allt är intressant på landsbygden. En ökad användning och produktion av biobränslen inom jordbruket borde gynna en sådan utveckling. Här skulle t.ex. LBU-programmen kunna stödja lantbrukare som vill diversifiera sin verksamhet till att också bli fjärrvärmeproducenter.

Återvinning och sophantering

Det är uppenbart att bostadspolitiken har en stor betydelse för området som rör återvinning och sophantering. Folkpartiet utvecklar djupare sin syn på återvinning och sophantering i sin miljömotion *En liberal miljöpolitik för hållbar utveckling*. Speciellt viktigt inom bostadssektorn är planeringen och utformningen av bostäder som gynnar källsortering samt återvinning av byggmaterial. Vi ser också att det behövs ett ansvar för både återvinning och nedmontering av vissa typer av byggnationer såsom telekommunikationsmaster och vindkraftverk, byggnader som markägaren sällan är ansvarig för och där det finns en risk för att ägaren kan gå i konkurs. Vi anser att sådana byggnationer bör omfattas av en återvinningsförsäkring. Folkpartiet vänder sig dock mot den tillfälliga skattelättnad som regeringen föreslår för investeringar för källsortering i flerfamiljsfastigheter. Denna typ av tillfällig stimulans orsakar bara en ryckig politik där investeringar inte sker på det mest optimala sättet. Det är betydligt viktigare att ha en långsiktig styrning för ökad källsortering. Folkpartiet presenterar sådana förslag i vår motion *En liberal miljöpolitik för hållbar utveckling*.

Forskning

I motionen har vi pekat på några forskningsområden som vi anser vara viktiga när det gäller boende och boendemiljö.

- Forskning kring hälsovådliga ämnen i byggmaterial.
- Forskning om sambandet mellan tillgång till gröna miljöer och hälsa.
- Forskning om hur man skapar trygga stadsmiljöer.
- Forskning kring enskilda bullerkällor och lågfrekvent buller.
- Forskning kring ventilationssystemen och partiklar i luft.

Vi kan med andra ord konstatera att det krävs forskning inom många områden när det gäller boende och boendemiljön, och det krävs att resurser säkras för detta. Vi anser t.ex. att man bör överväga att vid något universitet inrätta en s.k. forskarskola inom området god boendemiljö. Vi har också tidigare presenterat vår syn på att Formas bör avvecklas. Detta bör dock inte minska de externa forskningsmedlen för bostadssektorn.

Stockholm den 15 september 2005

Marie Wahlgren (fp)

Nina Lundström (fp)

Gunnar Andrén (fp)

Axel Darvik (fp)

Sverker Thorén (fp)

Heli Berg (fp)

Lars Tysklind (fp)

Solveig Hellquist (fp)

Lennart Fremling (fp)

Anita Brodén (fp)

Gunnar Nordmark (fp)